

การศึกษาพหุวัฒนธรรมกับความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว
ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

The Study of Multiculturalism and Security in
Baan Nam Chieo Community, Leamngop District, Trat Province

ชญาภา แมนสรพล¹ และ จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์²

Chayapa Mansompleng¹ and Chakchai Sueprasertsith²

Received: 26 September 2024; Revised: 19 November 2024; Accepted: 23 November 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว รวมถึงกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม งานวิจัยดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตภาคสนาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และวัฒนธรรม ประชาชนท้องถิ่น ชาวบ้าน และผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 12 คน ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามประเด็นการวิจัย และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีรากฐานจากจิตวิญญาณทางศาสนา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการศึกษาในโรงเรียนวัดน้ำเชี่ยว ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบของพิธีกรรม ภาษา การแต่งกาย และวิถีชีวิต นอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม บุคลิกภาพ และอุดมการณ์ 2) กระบวนการผสมกลมกลืนในชุมชนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การยอมรับ การแข่งขัน การปรับตัว และการผสมกลมกลืน โดยเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเคารพในความแตกต่าง การประสานผ่านผู้นำศาสนา และความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นภายในชุมชน ทั้งนี้แม้จะมีการหลอมรวมทางวัฒนธรรมบางประการ แต่อัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มยังคงได้รับการรักษาไว้อย่างชัดเจน สุดท้าย ผลกระทบต่อความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวปรากฏในสามมิติ ได้แก่ ความมั่นคงทางการเมืองผ่านผู้นำที่เป็นกลาง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจผ่านระบบตลาดภายใน และความมั่นคงทางสังคมที่ยึดโยงกับครอบครัว ศาสนา และโรงเรียน อันสะท้อนถึงพลังของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม

¹ ² หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์และความมั่นคง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; Master of Political Science Program in Strategy and Security, Faculty of Political Science and Law, Burapha University
Corresponding Author, E-mail: chayapa.pang55@gmail.com

คำสำคัญ: สังคมพหุวัฒนธรรม; อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์; การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

Abstract

This study aims to explore the identities of Thai Buddhists, Thai Muslims, and Thai Chinese in the Ban Nam Chieo community, as well as the cultural assimilation processes within its multicultural context. Conducted as a qualitative research, data were collected through in-depth interviews and field observations. The key informants consisted of community leaders, religious and cultural leaders, local scholars, villagers, and experts in history and culture—twelve individuals in total. The data were analyzed and synthesized based on the research questions and presented descriptively.

The findings reveal that: (1) The identity of the Ban Nam Chieo community is rooted in religious spirituality, kinship ties, and education through the Wat Nam Chieo School. These foundations are reflected in rituals, language, clothing, and way of life. Several factors contribute to sociocultural changes, including ecological conditions, cultural diffusion, individual personalities, and ideologies. (2) The process of cultural assimilation in the community consists of four stages: acceptance, competition, adaptation, and integration. These occur on the basis of mutual respect for differences, interfaith cooperation through religious leaders, and strong internal community ties. While some level of cultural blending has occurred, each group's distinct identity remains well-preserved. Ultimately, the impact on the community's stability is evident in three dimensions: political stability through neutral leadership, economic stability through an internal market system, and social stability rooted in family, religion, and education. These dimensions reflect the strength of peaceful coexistence in a multicultural society.

Keywords: Multicultural Society; Ethno-cultural Identity; Peaceful Coexistence

บทนำ

สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) เป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม การที่จะทำให้แต่ละคนสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมเดียวกัน ด้วยการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกัน ไม่มีการเบียดเบียนกัน แต่กลุ่มชนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเอง อย่างมีเสรีภาพ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างสันติ โดยไม่มีปัญหาขัดแย้ง

หรือความรุนแรงระหว่างกัน จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2551) การศึกษาวิเคราะห์สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เป็นการศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ทำความเข้าใจในความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้หรือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ภายใต้ความหลากหลายหรือความแตกต่างทางภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ บทบาท และหน้าที่ของแต่ละคนในสังคมอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการอคติหรือความลำเอียงทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ผิวพรรณวรรณะหรือเผ่าพันธุ์ (อริปัตย์ คลีสุนทร, 2552)

ชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เป็นชุมชนที่ประกอบไปด้วยคนไทยพุทธ คนไทยมุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีน อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนมานานับร้อยปี ประชากรเกือบทั้งหมดในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาอิสลาม ชุมชนบ้านน้ำเขียว ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ภาษา การแต่งกาย การเป็นอยู่ ฯลฯ เพราะแต่ละกลุ่มคนมีความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แม้จะมีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรมแต่ยังสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกันได้โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งหรือความรุนแรง แต่ละกลุ่มคนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเองอย่างมีเสรีภาพ

สิ่งที่กล่าวมาจึงเป็นสิ่งที่น่าเรียนรู้และนำมาใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอัตลักษณ์และวิเคราะห์กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เพื่อให้ได้องค์ความรู้หรือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม และเพื่อให้ชุมชนอื่นนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษากระบวนการผสมกลมกลืนในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เพื่อสำรวจและทำความเข้าใจอัตลักษณ์และกระบวนการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในชุมชนบ้านน้ำเขียว โดยมุ่งเน้นการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ ผ่านการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจริงด้วยเครื่องมือหลากหลายรูปแบบ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรงกับประเด็นการศึกษา รวมทั้งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 2) ผู้นำทางศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 คน 3) ปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 3 คน 4) ชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 3 คน 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ใช้เครื่องมือวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ 1) แนวคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guideline) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบบันทึกการสังเกต (Observation Form) เพื่อใช้ประกอบการสังเกตการณ์ พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และบริบททางวัฒนธรรมภายในชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง ทุกกรณี เพื่อสร้างความไว้วางใจและเข้าถึงข้อมูลที่ลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังมีการสังเกตการณ์ในพื้นที่ และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสารทางประวัติศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักฐานทางวัฒนธรรม เพื่อประกอบการวิเคราะห์และยืนยันข้อมูล (Triangulation) เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือ (Credibility) และความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสามเส้า (triangulation analysis) ซึ่งผสมผสานข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และเอกสารท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการผ่านกระบวนการจำแนกประเด็น (thematic coding) การจัดกลุ่มข้อมูล และการตีความเชิงพรรณนา (interpretive narrative analysis) เพื่อให้เห็นภาพรวมของอัตลักษณ์ และกลไกการอยู่ร่วมกันของชุมชนในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำงานวิจัยเรื่องการศึกษาพหุวัฒนธรรมกับความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด สามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด พบว่าอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ตำบลแหลมงอบ จังหวัดตราด เกิดจากอัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณ คือ หลักคำสอนทางศาสนา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการเรียนร่วมกันในโรงเรียนวัดน้ำเชี่ยว แล้วก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทางกายภาพที่แสดงออกมา คือ พิธีกรรมทางศาสนา อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และการดำเนินชีวิต และประเพณีแข่งพายเรือลำไม้ไผ่

2. กระบวนการผสมกลมกลืนในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด พบว่า

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีหลากหลายปัจจัย ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีคลองน้ำเชี่ยวซึ่งเป็นคลองขนาดใหญ่น้ำใสสะอาด มีป่าโกงกางที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เหมาะแก่การทำการประมง จึงทำให้ชาวแขกจามอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณริมคลองน้ำเชี่ยว และคลองน้ำเชี่ยวเป็นคลองขนาดใหญ่ไหลออกสู่ทะเล สะดวกแก่การเดินทางของเรือสำเภา จึงเหมาะเป็นจุดขึ้นสินค้าเพื่อเดินทางต่อเข้าตัวเมืองตราด ทำให้มีชาวจีนเข้ามาทำการค้าขายอยู่ที่บ้านน้ำเชี่ยวและเลือกที่จะตั้งถิ่นฐาน

2.1.2 ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนรักษ์คลองบางพระมีการย้ายเข้ามาทำการค้าขายที่ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว และชาวไทยมุสลิมในบ้านน้ำเชี่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ชาวไทยมุสลิมบางส่วนตัดสินใจย้ายออกมาอาศัยในชุมชนบ้านแหลมทองกลางและชุมชนบ้านยายม่อม

2.1.3 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของชาวไทยพุทธในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวที่รักสงบ ไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น นิสัยของชาวไทยมุสลิมมีความรักสันติและอ่อนน้อมถ่อมตน และนิสัยชาวไทยเชื้อสายจีน ชอบช่วยเหลือ มีความอดทน และไม่ชอบโอ้อวด และผู้ใหญ่บ้านและผู้นำทางศาสนา มีคุณธรรม และเผยแพร่หลักคำสอนให้คนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวอยู่เสมอ จึงทำให้ไม่เกิดความขัดแย้ง ส่งผลให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2.1.4 ปัจจัยทางอุดมการณ์ คนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวสนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากเรียนมาจากโรงเรียนเดียวกัน จึงทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมส่วนรวม เกิดการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยวเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

2.2 กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว มีดังนี้

2.2.1 ชั้นการยอมรับ (Acculturation) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่เนื่องจากลักษณะนิสัยของชาวไทยมุสลิมมีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน ส่วนคนไทยพุทธมีนิสัยรักสงบไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนมีนิสัยชอบช่วยเหลือมีน้ำใจต่อคนอื่น จึงทำให้เกิดการยอมรับทางวัฒนธรรมของกันและกันได้โดยไม่รู้สึกอึดอัด และส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้เกิดการยอมรับทางวัฒนธรรมในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว คือ การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกศาสนาของโรงเรียนวัดน้ำเชี่ยว ที่ถือว่าเป็นศูนย์กลางรวมเด็กในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ทั้งลูกชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน

2.2.2 ชั้นการแข่งขัน (Competition) เมื่อการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวผ่านชั้นการยอมรับทางวัฒนธรรมมาแล้วจึงเข้าสู่ชั้นการแข่งขันของวัฒนธรรมที่เข้ามาใหม่ (ชาวแขกและชาวจีน) เพื่อให้วัฒนธรรมหลัก(ชาวไทย) เกิดความเข้าใจและความเคารพในความ

แตกต่างทางวัฒนธรรม เนื่องจากชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีการนำหลักคำสอนของแต่ละศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตจึงทำให้แต่ละวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข และเกิดเป็นความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างทางศาสนา

2.2.3 ขั้นการปรับตัว (Adaptation) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีการชี้แจงและทำความเข้าใจร่วมกันอยู่เสมอผ่านผู้นำทางศาสนา โดยผู้นำทางศาสนาจะเผยแพร่หลักคำสอนอยู่เป็นประจำ และมีการแต่งงานข้ามศาสนาจึงทำให้เกิดความผูกพันทางเครือญาติอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง ทำให้ไม่เกิดข้อขัดแย้งกันทางศาสนา ส่วนข้อขัดแย้งอื่น ๆ ที่ไม่สามารถตกลงกันได้จะมีคนกลาง (ผู้นำชุมชน/ผู้นำทางศาสนา) เข้ามาพูดคุยไกลเกลี่ย อย่างยุติธรรม มีความเป็นกลางไม่ฟังความข้างเดียว

2.2.4 ขั้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural Assimilation)/การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) โดยชาวไทยเชื้อสายจีนจะเป็นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเพราะมีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจนไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ส่วนชาวไทยมุสลิมจะเป็นแบบการบูรณาการทางวัฒนธรรม เนื่องจากชาวไทยมุสลิมยังคงอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนไว้

1) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเนื่องจากมีการอยู่ร่วมกันมาเป็นระยะเวลานานกว่า 200 ปี และมีการแต่งงานข้ามศาสนาของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม จึงทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น การแต่งกายของผู้หญิงชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวที่จะไม่ใส่ซาลีนเกิดจากรับเอาวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมมาใช้ และการที่ชาวไทยมุสลิมรับเอาวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธไปประยุกต์ใช้ โดยนำกระโปงไปตั้งไว้หน้าบ้านเพื่อเรียกละเงิน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวจน การรับเอาวัฒนธรรมที่แตกต่างไปประยุกต์ใช้นั้นถูกผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นเนื้อเดียวกันจนไม่สามารถแยกออกได้

2) การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยวเกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของคนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว มีการแต่งตั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นคณะกรรมการของวิสาหกิจฯ ทำให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสามัคคี และร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อส่วนรวม และงานประเพณีเรือพายไม้ไผ่ซึ่งเป็นประเพณีที่มีที่เดียวในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวซึ่งเป็นชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม มีการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนมาอย่างยาวนาน แต่ยังคงมีการคงอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมไว้

3. ผลกระทบทางความมั่นคง

3.1 ความมั่นคงทางการเมือง (Political Security) ผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำทางศาสนา) ของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ทำให้อำนาจการปกครองไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และผู้นำชุมชนมีความเป็นธรรมไม่แบ่งแยกศาสนา มีความเป็น

กลางในการไล่เลี่ยปัญหาในหมู่บ้าน และคนในชุมชนมีความเคารพและเชื่อฟังผู้นำทางศาสนาของตน ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง

3.2 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) โดยการดำเนินชีวิตของชาวไทยพุทธจะทำสวน ชาวไทยมุสลิมจะทำประมงพื้นบ้าน และชาวไทยเชื้อสายจีนจะทำการค้าขาย ซึ่งประกอบอาชีพทำมาหากินที่ไม่ทับซ้อนกัน ทำให้ไม่เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องทรัพยากร โดยชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนจะนำสินค้ามาขายที่ตลาด “ระบบตลาด” (Market System) เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ และชุมชนบ้านน้ำเขียวได้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

3.3 ความมั่นคงทางสังคม (Societal Security) คนในชุมชนบ้านน้ำเขียวสนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากเรียนมาจากโรงเรียนเดียวกัน มีการแต่งงานข้ามศาสนา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ร่วมกับชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเขียวดำเนินชีวิตอยู่บนหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งแต่ละศาสนาสอนให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว สอนให้อยู่ร่วมกันแบบพี่น้องและสันติสุข ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนและเกิดความมั่นคงทางสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพหุวัฒนธรรมกับความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ของของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด อัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณของชุมชนบ้านน้ำเขียว คือ หลักคำสอนทางศาสนา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการเรียนร่วมกันในโรงเรียนวัดน้ำเขียว ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทางกายภาพที่แสดงออกมา คือ พิธีกรรมทางศาสนา อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และการดำเนินชีวิต และประเพณีแข่งพายเรือลำไม้ไผ่ สอดคล้องกับแนวคิดของ ยศ สันตสมบัติ (2548) ซึ่งได้นิยามความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่า หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกันเป็นหน่วยทางสังคมการเมืองและระบบเครือญาติเดียวกัน ผ่านประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ชุดเดียวกัน และมีแบบแผนทางวัฒนธรรมที่คล้ายกัน ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า คนในชุมชนบ้านน้ำเขียวมีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติจากการแต่งงานข้ามศาสนาและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนานกว่า 200 ปี จึงทำให้อัตลักษณ์ทางจิตวิญญาณ เกิดการแสดงออกเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านน้ำเขียวทางกายภาพ ได้แก่ พิธีกรรม การดำเนินชีวิต และประเพณี

2. กระบวนการผสมกลมกลืนในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

2.1.1 ชุมชนบ้านน้ำเขียวมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีคลองน้ำเขียวซึ่งเป็นคลองขนาดใหญ่ไหลออกสู่ทะเลสะดวกแก่การเดินทาง และคนในชุมชนบ้านน้ำเขียวสนิทสนม

กันมาตั้งแต่เด็ก มีความสามัคคี จึงเกิดการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียวเพื่อเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ บรรพต วีระสัย (2539) อธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Environment) ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพดินฟ้าอากาศสถานที่ตั้งของสังคม สิ่งเหล่านี้จะสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยทางอุดมการณ์ คือ คนในสังคมต้องการให้สังคมของตน เป็นสังคมเช่นไร ก่อให้เกิดการเตรียมปัจจัยพื้นฐาน เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปตามเป้าหมายตามอุดมการณ์ของสังคมนั้น ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนบ้านน้ำเขียวถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน และคนในชุมชนบ้านน้ำเขียวต้องการให้ชุมชนบ้านน้ำเขียวเป็นชุมชนท่องเที่ยว จึงจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียวขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

2.1.2 ชุมชนบ้านน้ำเขียวเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนรักศคลองบางพระมีการย้ายเข้ามาทำการค้าขายที่ชุมชนบ้านน้ำเขียว และลักษณะนิสัยของชาวไทยพุทธในชุมชนบ้านน้ำเขียวที่รักสงบ ไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น นิสัยของชาวไทยมุสลิมมีความรักสันติและอ่อนน้อมถ่อมตน และนิสัยชาวไทยเชื้อสายจีน ชอบช่วยเหลือ และไม่ชอบโอ้อวด จึงทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2530) กล่าวว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบทในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่เรื่องของครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง และบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกแต่ละคนในชุมชนก็มีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ชุมชนบ้านน้ำเขียวได้รับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากตัวเมืองตราด จากการสร้างถนนสายตราด-แหลมงอบ และยังแพร่กระจายวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมจากชุมชนบ้านน้ำเขียวไปสู่ชุมชนบ้านแหลมทองกลางกับชุมชนบ้านยายม่อม รวมทั้งชาวไทยพุทธในชุมชนบ้านน้ำเขียว มีนิสัยรักสงบร่วมกับนิสัยของชาวไทยมุสลิมที่รักสันติ และนิสัยชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีน้ำใจชอบช่วยเหลือ จึงทำให้เกิดการยอมรับทางวัฒนธรรมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

2.2 กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

2.2.1 ปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้การอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเขียว คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความสนิทสนมผูกพันกันมาตั้งแต่สมัยก่อน และการแต่งงานข้ามศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุไรยวานิ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า ทูนทางสังคมที่เป็นระบบคุณค่า ได้แก่ (1) จิตสำนึกสาธารณะและ (2) การพึ่งพาอาศัยกันโดยมีประวัติศาสตร์การอยู่ร่วมกัน สำหรับทูนทางสังคมที่เป็นรูปธรรมได้แก่ (1) ทูนทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ (2) การสับเปลี่ยนตำแหน่งก้านระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิม (3) ทูนบุคคลได้แก่ ผู้นำชุมชนซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสร้างความร่วมมือแก่คนในชุมชน (4) ทูนเครือญาติ และ (5) ทูนทางวัฒนธรรม ในความคิดเห็น

ของผู้วิจัยเห็นว่า การที่บ้านน้ำเชี่ยวมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทำให้คนชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ขาดแคลนหรือต้องเกิดความขัดแย้ง ความสนิทสนมกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษทำให้รุ่นลูกรุ่นหลานสนิทสนมกันด้วย และการแต่งงานข้ามศาสนาทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบเครือญาติ คนในชุมชนอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง

2.2.2 แนวทางในการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน คือ ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้าใจและเคารพในความแตกต่าง การให้เกียรติซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทธานา นรชนฺโญ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาชุมชนชาวพุทธและมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันของชาวพุทธและมุสลิม คือ 1) เน้นความรักความเมตตาต่อกัน ความปรารถนาดีต่อกัน 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยการให้ 3) การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน 4) การมีกิจกรรมร่วมกัน 5) การเจรจาพูดคุยกัน ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อคนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างและให้เกียรติซึ่งกันและกัน จึงทำให้การอยู่ร่วมกันนั้นเป็นไปอย่างปกติสุขไม่มีข้อขัดแย้ง

2.2.3 ผู้นำทางศาสนาทั้งโต๊ะอิหม่ามและเจ้าอาวาสวัดน้ำเชี่ยวมีความสนิทสนมกัน มีการพูดคุยกันอยู่ตลอด และเผยแพร่หลักคำสอนของแต่ละศาสนา ให้แก่คนในชุมชนเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุติภักดิ์ แหมทอง (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา พบว่า รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา ซึ่งประกอบด้วย 4 ประกอบเรียกว่า PALC ได้แก่ 1) กระบวนการทัศน์พื้นฐานของชุมชน 2) ผู้นำทางศาสนาและปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน 3) กิจกรรมและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน และ 4) ปัญหาและการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีผู้นำทางศาสนาที่มีคุณธรรมและเผยแพร่หลักคำสอนให้คนในชุมชนเกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ทำให้ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรม

2.3 ผลกระทบทางความมั่นคง

2.3.1 ผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำทางศาสนา) ที่มีความเป็นธรรมไม่แบ่งแยกศาสนา มีความเป็นกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาในหมู่บ้าน และคนในชุมชนมีความเคารพและเชื่อฟังผู้นำทางศาสนาของตน ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ Barry Buzan (1983) กล่าวว่าความมั่นคงทางการเมือง (Political Security) ได้ให้ความสนใจต่อเสถียรภาพของรัฐ ระบบการปกครอง และอุดมการณ์ที่สร้างความชอบธรรมในการครองอำนาจของผู้ปกครอง (Legitimacy Ideologies) ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นำทางศาสนาและผู้ใหญ่บ้านมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว

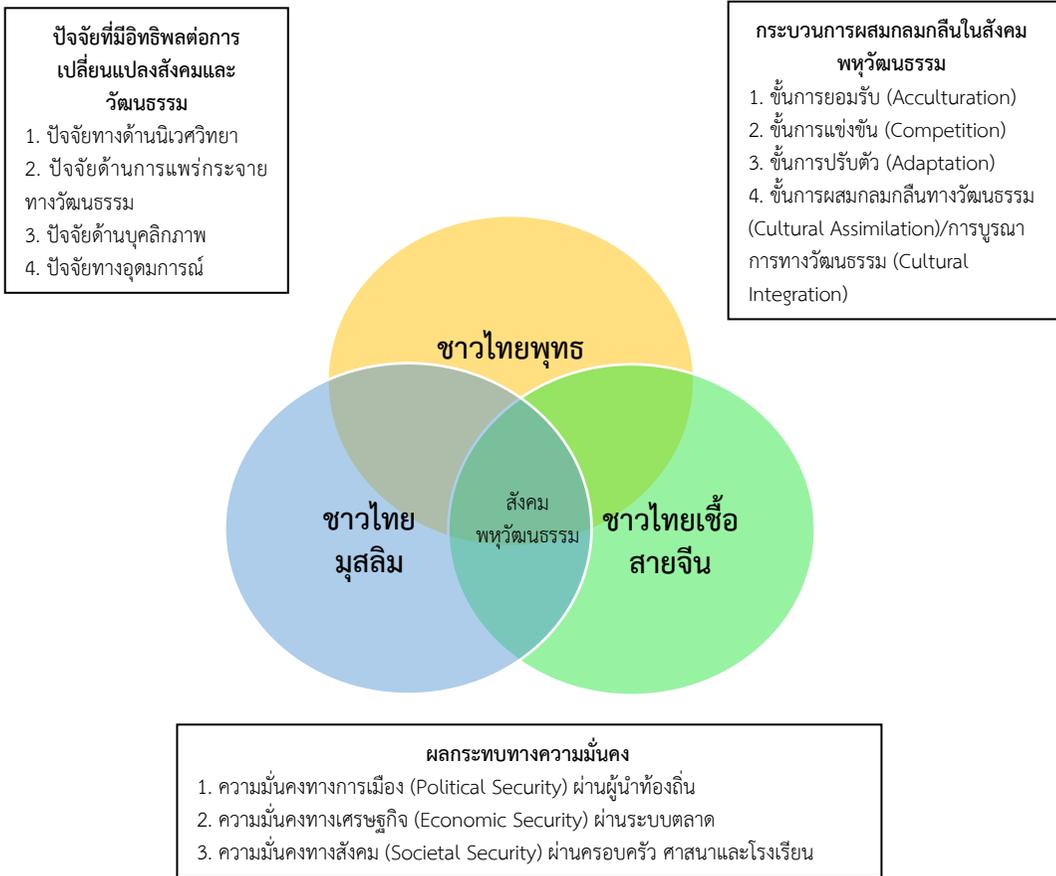
2.3.2 ชาวไทยพุทธจะทำสวน ชาวไทยมุสลิมจะทำประมงพื้นบ้าน และชาวไทยเชื้อสายจีนจะทำการค้าขาย ซึ่งประกอบอาชีพทำมาหากินที่ไม่ทับซ้อนกัน ทำให้ไม่เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องทรัพยากร และจะนำสินค้ามาขายที่ตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ Barry Buzan (1983) กล่าวว่า

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) พิจารณาเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากร การเงินและระบบตลาด ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อระบบการจัดสวัสดิการและอำนาจของรัฐ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การนำสินค้ามาขายที่ตลาดของคนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว “ระบบตลาด” (Market System) ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว

2.3.3 คนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวสนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากเรียนมาจากโรงเรียนเดียวกัน มีการแต่งงานข้ามศาสนา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ร่วมกับชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวดำเนินชีวิตอยู่บนหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งแต่ละศาสนาสอนให้ทำความดีละเว้นความชั่ว สอนให้อยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง และสันติสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ Barry Buzan (1983) กล่าวว่า ความมั่นคงทางสังคม (Societal Security) ได้ให้ความสนใจต่อความสามารถในการดำรงอยู่ และพัฒนาการของภาษา วัฒนธรรม ศาสนา/ความเชื่อ อัตลักษณ์ และชนบประเพณี ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า จากการศึกษาที่คนในชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเรียนโรงเรียนเดียวกันมาตั้งแต่เด็ก มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนและเกิดความมั่นคงทางสังคม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่องการศึกษาพัฒนาธรรมกับความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทำให้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และผลกระทบทางความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเขียว พบว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเขียวเกิดจากปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ และปัจจัยทางอุดมการณ์ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เกิดกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนการยอมรับ 2. ขั้นตอนการแข่งขัน 3. ขั้นตอนการปรับตัว 4. ขั้นตอนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้ง 3 ด้านคือ 1) ความมั่นคงทางการเมือง ผ่านกลไกผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำศาสนา) ที่มีความเป็นธรรมไม่แบ่งแยกศาสนา มีความเป็นกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาในหมู่บ้าน และคนในชุมชนมีความเคารพและเชื่อฟังผู้นำทางศาสนาของตน 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผ่านระบบตลาด (Market System) โดยชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนจะนำสินค้ามาขายที่ตลาด รวมทั้งสินค้าและบริการไม่มีการทับซ้อนกัน ทำให้ไม่เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องทรัพยากร 3) ความมั่นคงทางสังคม ผ่าน 3 องค์ประกอบหลักคือ ครอบครัว ศาสนา และโรงเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพหุวัฒนธรรมกับความมั่นคงของชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด พบว่า ชุมชนแห่งนี้ประกอบด้วยชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน โดยมีอัตลักษณ์ทางศาสนา เครือญาติ และการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่หล่อหลอมความสัมพันธ์ร่วมกัน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติผ่านกระบวนการยอมรับ แข่งขัน ปรับตัว และบูรณาการ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ เคารพในความแตกต่าง และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยเฉพาะการมีโรงเรียนกลางชุมชนที่ไม่แบ่งแยกศาสนา และการแต่งงานข้ามศาสนาได้ช่วยสร้างสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ และด้านผลกระทบต่อความมั่นคงของชุมชนพบว่า ชุมชนมีความมั่นคงทางการเมืองจากผู้นำชุมชนที่มีความเป็นกลางและได้รับความเคารพจากทุกกลุ่มศาสนา ขณะเดียวกัน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเกิดจากการแบ่งบทบาทการประกอบอาชีพอย่างลงตัวระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ โดยไม่มีการแข่งขันหรือขัดแย้ง ทำให้เกิดความพอเพียงในครัวเรือน ทั้งยังมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านน้ำเขียวได้นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแต่ละศาสนาจะสอนให้คนทำความดีละเว้นความชั่ว และสอนให้รักกันอย่างพี่น้อง ทำให้ชุมชนบ้านน้ำเขียวสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังนั้นเสนอให้กระทรวงวัฒนธรรม กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศไทยโดยใช้ศาสนาเป็นตัวเชื่อม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีแข่งเรือพายไม้ไฟและประเพณี 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม ถือว่าเป็นการสร้างสามัคคีและความปรองดองภายในชุมชน ดังนั้นเสนอให้ หน่วยงานส่วนภูมิภาคในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปร่วมบูรณาการกับชุมชนบ้านน้ำเขียวสนับสนุนให้ประเพณีเหล่านี้ยังคงอยู่ เพื่อเป็นการคงอัตลักษณ์สามารถนำไปต่อยอดสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน

2.2 ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน และส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านน้ำเขียวทำให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน ดังนั้นเสนอให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการทำงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว ด้านความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไป

3.1 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่เอื้อต่อความสงบสุข หรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรมในบริบทต่างกัน

3.2 เพื่อตรวจสอบว่าสื่อสมัยใหม่ส่งเสริม หรือบั่นทอนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างไร

3.3 เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจร่วมกันโดยไม่ละเลยความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- บรรพต วีระสัย. (2539). สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น: การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระมหาสุชาติภักดิ์ แหมทอง, อัครเดช พรหมกัลป์, พีระศิลป์ บุญทอง, ชนันภรณ์ อารีกุล และ บุญณดา สุปิยพันธ์. (2563). รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหายุทธนา นรเชษฐฐ. (2559). วิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชาวพุทธและมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยศ สันตสมบัติ. (2548). มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สุวิทย์ อธิศาสตร์, ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และ ดุษฎี กาพอ่อนศรี. (2530). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในชุมชนบ้านเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว: การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี. (รายงานการวิจัย). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุไรยา วานี. (2557). การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาดำบลทรายขาว อำเภอดอกพญาตี จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2552). การศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2551). พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton: Wheatsheaf.
- Lincoln, Y. S., and Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills: Sage